

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ТА НАУКИ

Збірник матеріалів

**XXVII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

20 лютого 2025 року

Київ 2025

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2025. 385 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 7 від 26.02.2025)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 20 лютого 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

Педченко Олена,
кандидат філологічних наук, завідувач кафедри прикладної філології
Маріупольський державний університет

ЧИ ІСНУЄ «КАНАДСЬКИЙ» ШЕКСПІР? ПОГЛЯД ДОСЛІДНИКІВ КАНАДИ

Канадські адаптації творів Шекспіра є потужним прикладом того, як літературна класика може вписуватись у локальні культурні, політичні та соціальні контексти. Універсальність Шекспіра дозволяє використовувати його творчість для рефлексії над питаннями ідентичності, історії, націоналізму та гендеру.

За останні двадцять п'ять років вийшла низка значних праць про адаптації Шекспіра в Канаді, вже вражаючу сферу, яка включає збірку статей під редакцією Діани Брайдон та Ірени Р. Макарик «Shakespeare in Canada: A world elsewhere?» (2002), проєкт «Canadian Adaptations of Shakespeare» Даніеля Фішліна (2004) і монографію «Shakespeare and Canada» Піка Ноулза (2004), а також спеціальні випуски «Adapting Shakespeare in Canada: Canadian Theatre Review» (Фішлін і Ноулз, 2002) та «Canadian Shakespeares: Borrowers and Lenders» (Фішлін, 2007), «Canadian Shakespeare: Critical Perspectives on Canadian Theatre in English» (2010), серед інших.

Головні питання, яке поставили Діана Брайдон та Ірена Р. Макарик як редактори «Shakespeare in Canada» [2], – чи існує «канадський» Шекспір? Яку роль він відіграє в різних культурних та географічних контекстах Канади? Як твори і навіть саме ім'я Шекспіра сприяють дискусіям про канадську ідентичність і культурний вираз? Автори досліджують тривалу історію Канади у створенні шекспірівських постановок, адаптацій, літературних переосмислень і пародій від відомого Шекспірівського фестивалю в Стратфорді до трансляцій на радіо CBC, регіональних і університетських театрів, канадської драматургії та популярної культури. В ній проаналізовано складні способи, якими його спадщина використовується для осмислення складних культурних і соціальних питань та підкреслюючи її вагомий вплив на формування театральної та культурної ідентичності Канади.

Історію канадської шекспіріани розповідає Пік Ноулз у роботі «Shakespeare and Canada». Він пропонує «розглядати великого Барда з канадської точки зору як «представника британської високої культури, агента або культурного вдосконалення, або імперіалістичного націоналізму та класового панування, залежно від вашої позиції» [3, с.14]. За словами Ноулза, п'єси Шекспіра з'явилися в Канаді лише в середині XX століття, після того як канадська драматургія вже мала вражаючі постановки у XIX і на початку XX століття. Із

заснуванням Канадської радіомовної корпорації (CBC) у 1932 році розпочалися трансляції радіоп'єс, що фактично забезпечувало фінансову підтримку письменникам, продюсерам, режисерам, акторам, музикантам і технікам. У 1957 році за зразком Британської ради з питань мистецтв був створений Канадський художній фонд, який мав на меті сприяти розвитку професійного театру та інших художніх ініціатив шляхом надання відповідних грантів. Процес національного самоусвідомлення досяг найяскравішого вияву в першому номері «Canadian Theatre Review» у 1974 році, який розпочав дискусію про те, наскільки Стратфордський фестиваль та його британські режисери відповідають потребам національної культури. Ці дебати дали поштовх до створення нових канадських театральних ініціатив, які сьогодні формують багатогранне театральне середовище країни.

Поява постколоніальної свідомості у багатьох частинах світу привела до критичного переосмислення творів Шекспіра у сенсі визвольного переоцінювання, яке найчастіше трансформує шекспірівські сюжети у творчій манері, прагнучі привернути увагу суспільства. Рюдигер Аренс у статті «Шекспір відродився у сучасній канадській драмі» (2005) ілюструє різноманітність можливих інтерпретацій на прикладі Канади, яка є не стільки постколоніальною країною, скільки країною переселенців, на приклади сучасних п'єс: Кена Мітчелла «Жорстокі сльози» (1977), Енн-Марі Макдональд «На добраніч, Дездемоно (На добраніч, Джульєтта)» (1990) і Кена Граса «Клавдій» (1993). Саме ці п'єси, на його думку, показують різноманітність впливу Шекспіра на канадську сцену, яка також може похвалитися іншими відомими творами, такими як «Удача» та «Чоловічі очі» Джона Герберта (1967), де порушується тема стосунків між чоловіком і жінкою з посиланнями на сонети та «Приборкання норавливої», а також комедія Джона Мюррела «Гертруда й Офелія» (1987), заснована на психологічних і соціальних наслідках фемінізму й расизму, як і «Гарлемський дует» Джейн Сірс (1997). «Усі ці адаптації також враховують безліч можливостей для інтертекстуальних посилань, які пропонують оригінальні п'єси Шекспіра» [5, с. 42].

Спеціальний випуск серії «Critical Perspectives on Canadian Theatre in English» (2010) під редакцією Сьюзан Кнутсон, присвячений темі Canadian Shakespeare, досліджує феномен Шекспіра, як найпопулярнішого драматурга Канади, який залишається центральною фігурою канадської сцени. Кнутсон підкреслює, що «як канадистка, яка опинилася у шекспірознавстві через канадську літературу, я вдячна канадським драматургам і письменникам за їхню роботу з Шекспіром. Як людина, яка потребує розради у ці важкі часи, я так само вдячна за те, що Шекспір робить для нас» [4, с.4]. Збірка демонструє зміну підходів у дослідженнях канадських адаптацій з 1988 по 2010 роки, представляючи широкий спектр інтерпретацій, серед яких є дослівні постановки, сучасні переробки, спінофи та інтертекстуальні алюзії, а

також пропонує провокаційний масив матеріалів, включаючи наукові статті, інтерв'ю та особисті розповіді про театральні постановки.

Останні публікації з канадського шекспірознавства також стосуються проекту «Vintage Hogarth Shakespeare» (2013-...), в межах якого вийшов роман Маргарет Етвуд «Neg-Seed» (2016). Роман позиціонується як переказ «Бурі» Шекспіра, що є одним із чотирьох романів, які наразі вийшли в рамках проекту. Він приєднується до творів Жанетт Вінтерсон «Проміжок часу» («Зимова казка»), «Мене звуть Шейлок» Говарда Джейкобсона («Венеціанський купець») і «Дівчина з оцтом» Енн Тайлер («Приборкання норовливої»), а також до «Отелло» Трейсі Шевальє, «Гамлета» Джилліан Флінн, «Макбета» Джо Несбо та «Короля Ліра» Едварда Сент-Обена, які ще попереду.

Більшість критиків солідарні у тому, що адаптація «Бурі» Шекспіра в романі Етвуд відзначається оригінальністю в переосмисленні класичного сюжету через призму сучасних соціальних реалій. Численні дослідження підкреслюють роль театру в романі не лише як простору для творчості, але і як своєрідної психологічної терапії для персонажів. «Етвуд свідомо використовує концептуальні та тематичні проблеми Шекспіра, як п'єси в п'єсі, помста, узурпація та стосунки між батьком і дочкою» [1, с. 58]. Постановка «Бурі» допомагає героям роману осмислити власні життєві травми і знайти шляхи до зцілення. Театр у романі виступає метафорою внутрішнього світу героїв, де репетиції і виступи стають засобами відновлення психо-логічної рівноваги. Вивчення особливостей і стратегій Етвуд з адаптації п'єси Шекспіра «Буря» у роман стане предметом нашого подальшого дослідження

Таким чином, можна зазначити, що за останні півстоліття Канада отримала свого Шекспіра через численні адаптації і деконструкції його творів. З появою Шекспіра Канада «стала національною державою, тоді як Канада, у свою чергу, зробила Шекспіра своїм національним бардом, символом культурної зрілості та цінності, а також видатним канадським драматургом» [3, с.43].

Література

1. Aldoory, Awfa Hussein. Atwood's recreation of Shakespeare's Miranda in The Tempest. CS Canada: Studies in Literature and Language. 2017, n.14/3, p. 58-62. URL: <http://www.cscanada.net/index.php/sll/article/view/9352>
2. Brydon D, Makaryk I. (ed) Shakespeare in Canada: A World Elsewhere? Toronto, 2002. 448 p. <https://doi.org/10.3138/9781442679870>
3. Knowles Ric. Shakespeare and Canada: Essays on Production, Translation, and Adaptation. Canadian Theatre Review, 2005, n.121, p. 86-87. <https://doi.org/10.3138/ctr.121.013>
4. Knutson S. (ed). Canadian Shakespeare: Critical Perspectives on Canadian Theatre in English, Canadian Shakespeare, vol. 18. Playwrights Canada Press. 2010. XXII, 218 p.

5. Rüdiger Ahrens. Shakespeare revived in contemporary canadian drama. *Revue LISA / Views of Canadian Cultures*. 2005, vol. III, n°2, p. 42-63. <https://doi.org/10.4000/lisa.2445>

Пефтієва Олена,
кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної філології
Маріупольський державний університет

CRITICAL APPROACH TO THE DOCUMENT ANALYSIS

In the age of digitalisation, written communication has increased, entailing the interest of linguists in documents that are politically and culturally influential to society. Therefore, the document has become an object of critical discourse analysis (CDA). The proposed structure of the document analysis is based on the principle of complementarity i.e. it ensures that a diverse array of methods and perspectives are used to provide a thorough and balanced understanding of a document, capturing its complexity and context. It combines insights from various disciplines, in our case, linguistics and political science, to provide a comprehensive and holistic understanding of the document, employing quantitative and qualitative analyses to explore different aspects.

A report as an official document serves as a sample of document analysis. A report performs various essential functions that contribute to effective communication and decision-making. First, it informs the target audience about specific matters and strategic planning concurrently establishing transparency for scrutiny. Second, it highlights areas for improvement and brings actionable recommendations for future actions and strategies. Third, this document ensures compliance with legal and regulatory requirements by documenting adherence to standards and procedures. By fulfilling these functions, the report plays a crucial role in the effective operation of organizations and the dissemination of information.

Macro-Analysis. A framework for conducting document analysis includes macro and micro analyses, besides, each section of these parts may be expanded or narrowed based on the specific focus. Using the deductive approach to the document study, the research may start with macro-analysis considering the whole document, since this is usually where textual manipulations have their most powerful effect. At this level, the analyst has a close look at the document to understand its broader context and overall structure including the genre peculiarities, context with conveyed messages, title with possible headings and subheadings of the sections. Macro-analysis also takes into consideration the genre of the document and its conventions, the register, modality, the